

Helsingin yliopiston tieteentekijät (HYT) – Toimintasuunnitelma 2017

Toiminnan painopistealueet vuonna 2017

- **Tukea muutoksissa:** Yliopisto on ollut viime aikoina muutosten pyörteissä. YT-neuvotteluiden myötä monia irtisanottiin. Lisäksi siirtyminen uuteen palveluorganisaatioon on heikentänyt tukitoimintoja yliopistolla ja Iso pyörä -tutkintouudistus lisännee töitä. Tämä kuormittaa sekä palvelu- että opetus- ja tutkimushenkilöstöä. HYT ei hyväksy uuden palveluorganisaation tuomia palkkojenalennuksia tapauksissa, joissa työtehtävät ovat pysyneet samoina. HYT pitää esillä liiton toimia muutostilanteessa ja tuo esiin liiton tarjoamia urapalveluja.
- **Määräaikaisten, apurahatutkijoiden, työttömien tutkijoiden ja nuorempien tutkijoiden aseman parantaminen:** HYT jatkaa aktiivista työtään määräaikaisten, apurahatutkijoiden, työttömien tutkijoiden ja nuorempien tutkijoiden aseman parantamiseksi.
- **Hyvän yhteistoimintakulttuurin kehittäminen ja vakiinnuttaminen:** HYT osallistuu yhteistoimintakulttuurin kehittämiseen ja pyrkii tuomaan henkilöstön ääntä kuuluviin hallinnon kaikilla tasoilla. Yliopistokollegion asemaa on vahvistettava ottamalla käyttöön vaalimenettely kollegion jäsenten valitsemiseksi. HYT kannattaa yliopistolain muuttamista siten, että kollegio voi erottaa hallituksen jäsenen. Toimintarakenteen muuttuessa lähidemokratian toteutuminen työyhteisöissä on turvattava.
- **Opetustehtävien laatu ja määrä:** Opetuksen laadun on pysyttävä korkeana ja määrän riittävänä. Tämä ei saa kuitenkaan kuormittaa opetushenkilöstöä liikaa. Nuorempia tutkijoita ja opiskelijoita ei tule käyttää ilmaisena opetusreservinä, jolla paikataan perusopetuksen opettajavajetta. Kaikille opettajille on taattava vähintään 30 prosentin osuus työajasta tutkimukseen ja opetuksesta kokonaan vapaita periodeja. Palveluorganisaation työntekijöiden työtaakkaa ei saa kohtuuttomasti lisätä.
- **HYT ja TTL 50 vuotta 2017.** Sekä HYT että Tieteentekijöiden liitto täyttävät 50 vuotta vuonna 2017. HYT järjestää keväällä jäsenilleen avoimen juhlatilaisuuden, jossa julkaistaan yhdistyksen historiateos. Lisäksi HYT järjestää juhluvuoden kunniaksi muita jäsenille suunnattuja tapahtumia. HYT osallistuu aktiivisesti liiton juhluvuoteen ja edistää liiton juhluvuoden näkyvyyttä.
 - HYT vaikuttaa yliopiston päättäjiin keskeisten tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenistön etuja ja oikeudenmukaisuutta puolustaen.

1. Työllisyys

Tutkijoitten ja opettajien työllistymismahdollisuudet ovat heikentyneet yliopiston irtisanomisten ja tutkimusrahoituksen vähentymisen seurauksena. HYT tulee tiedottamaan jäsenilleen laajasti liiton verkkosivuilla olevasta Urapalvelut-sivustosta sekä muutosturvasta.

Viime vuosien aikana tapahtunut kehitys on osoittanut, että pätkätyöttömyys on yleistymässä. Tämä tarkoittanee sitä, että työttömyysvaiheet työsuhteiden ja apurahakausien välillä muodostuvat osaksi tutkijanuraa. HYT vastustaa kehitystä, jossa tutkimustyöstä tulee akateemista yrittämistä ja jossa taloudelliset riskit siirretään työnantajalta tutkijalle.

On tärkeää varmistaa, että koveneva kilpailu tutkijakoulutuspaikoista ei heikennä väitöskirjantekijöiden asemaa. HYT pohtii millaisia puskurirahastoja tai muita järjestelmiä voitaisiin kehittää pätkätyöttömyyskausien vähentämiseen tai poistamiseen.

2. Palkkaus

Yliopistojen työehtosopimuksia jatkettiin kilpailukyky sopimuksella 31.1.2018 saakka. HYT katsoo, että palkkausta on kehitettävä oikeudenmukaiseksi, kannustavaksi ja palkkauksen kriteerien on oltava läpinäkyviä. HYT ei kannata arviointiryhmistä luopumista, mitä SIVISTAN (Sivistystyönantajien) taholta on suunniteltu. Arviointiryhmien avulla henkilöstö pystyy edes jossain määrin valvomaan palkkauksen tasapuolisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumista. HYT tiedottaa jäsenilleen mahdollisesta palkkausjärjestelmän uudistamisesta. HYT ylläpitää työtaistelunvalmiutta yhteistyössä muiden yliopistolla toimivien Akavalaisten (JUKON jäsenjärjestöt) liittojen kanssa.

3. Määräaikaisten, apurahatutkijoiden, työttömien tutkijoiden ja nuorempien tutkijoiden aseman parantaminen

HYT toimii sen puolesta, että täydentävällä rahoituksella ja apurahalla työskenteleviä voidaan nykyistä paremmin integroida yliopiston työyhteisöön ja että suunnitelmallinen urakehitys voidaan tehdä heille mahdolliseksi. HYT vaatii, että kaikkia apurahatutkijoita on kohdeltava tasa-arvoisesti. HYT vaatii, että kaikkia apurahatutkijoita on kohdeltava tasa-arvoisesti. Osa tiedekunnista, jotka ovat aikaisemmin perineet apurahatutkijoilta työtilakorvausta, ovat nyt luopuneet työtilakorvauskäytännöstä. HYT on tyytyväinen, että vuosien vaikuttamistyö tässä asiassa on tuottanut tulosta. HYT kannustaa myös niitä tiedekuntia, joissa korvauksia vielä peritään, luopumaan tästä käytännöstä, jossa eri tiedekuntien apurahatutkijat asetetaan keskenään eriarvoiseen asemaan. Mikäli työtilakorvauksia kuitenkin peritään, HYT katsoo, että työtilakorvausta voidaan laskuttaa vain sellaisilta apurahansaajilta, joille tutkimusta rahoittava säätiö maksaa yliopistokorvausta. HYT vaatii, että yliopisto ottaa käyttöön Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan ehdottaman sopimuksen yliopistokorvauksesta (1600 €/vuosi), jolla taataan apurahansaajan työtilat ja työvälineet. Oikeus työtiloihin on oltava myös muilla apurahatutkijoilla kuin vain väitöskirjaa tekeillä. HYTin mielestä säätiöiden suoraan yliopistoille maksama yliopistokorvaus on tärkeä askel apurahatutkijoiden kohtelussa tiedeyhteisön täysivaltaisina jäseninä. Apurahatutkijoiden tulee saada oikeus työterveyspalveluihin.

Nuorempien tutkijoiden oikeus perhevapaisiin on vaihdellut yliopiston sisällä tiedekunnittain ja laitoksittain. HYT ajaa sitä, että oikeus perhevapaisiin tunnustetaan koko yliopistossa tutkimustyön luonteesta riippumatta ja että oikeus toteutuu myös käytännössä. HYTin keskeinen vaatimus on, että kaikkia yliopistolaisia kohdellaan tasavertaisesti. HYT puolustaa vanhaa hyvää yliopistokäytäntöä,

jonka mukaan sekä vanhempain- että hoitovapaa pidentää määräaikaisen tutkijan työsuhdetta pidettyjen vapaiden verran.

HYT pyrkii edelleen vaikuttamaan siihen, että perusteettomiin määräaikaisiin palvelussuhteisiin puututaan ja että määräaikaiset palvelussuhteet ovat vähintään tiedossa olevien projektien mittaisia. Myös tutkijakoulupaikkojen tulee mahdollisuuksien mukaan olla nelivuotisia. Ns. luonnollisten määräaikaisuuksien (esim. sijaisuus tai määräaikainen opetustoimi) kohdalla paikat tulee täyttää koko rahoitus- tai toimikaudeksi.

HYT painottaa, että viittaukset rahoituksen epävarmuuteen tai sen kokonaan puuttumiseen eivät ole hyväksyttäviä määräaikaisuuden perusteita, mikäli työtehtävät muuten ovat jatkuvia. HYT ajaa määräaikaisten palvelussuhteiden vakinaistamisessa koko jäsenistönsä etua siten, että vakinaistaminen kohdistuisi myös opetus- ja tutkimustehtävissä työskenteleviin.

Helsingin yliopistossa käytössä oleva nimike jatko-opiskelijoille on *tohtorikoulutettava (doktorand, Doctoral Student)*. HYT kampanjoi edelleen sen puolesta, että käyttöön otettaisiin Tieteentekijöiden liiton ajama ja EU-suositusten mukainen nimike *nuorempi tutkija (Early-stage researcher)* tai *väitöskirjatutkija (Doctoral Candidate)*. Tutkijoiden eurooppalainen peruskirja ja säännöstö tutkijoiden työhönotosta velvoittaa työnantajia ja rahoittajia tunnustamaan kaikki tutkimusuralla olevat tutkijat ammattilaisiksi. Heitä on kohdeltava sen mukaisesti. Erilaiset *koululais-* ja *koulutettava-*nimikkeet (Doctoral Student) ovat harhaanjohtavia, sillä ne korostavat jatko-opintojen suorittamista tutkimustyön kustannuksella.

HYT jatkaa kampanjaansa ”Tutkimus on työtä, jatko-opiskelijanakin. Työstä kuuluu maksaa palkkaa”. HYT kokoaa nettisivuilleen olennaista tietoa jäsenistönsä oikeuksista ja edunvalvonnasta. Myös jäsenlehteen sisällytetään tietoiskumaisia juttuja ajankohtaisista edunvalvonta-asioista. HYT tekee tunnetuksi myös liiton laatimaa Apurahatietoa tutkijoille -opasta.

4. Hyvän yhteistoimintakulttuurin kehittäminen ja vakiinnuttaminen

HYT käy tiivistä dialogia yliopiston keskushallinnon ja muiden tasojen työnantajapuolten kanssa ja ottaa aktiivisesti osaa yliopiston henkilöstöpoliittisen ohjelman toteuttamiseen. HYT edistää edelleen hyviä henkilöstöpoliittisia käytänteitä yliopistossa. Näitä tavoitteita toteuttavat pääluottamusmiesten säännölliset tapaamiset yliopiston henkilöstöjohton kanssa. HYT korostaa, että pitkäjänteinen henkilöstöpolitiikka on oikea keino terveen henkilöstörakenteen aikaansaamiseksi. Toiminnassaan HYT panostaa hyvien yhteistyösuhteiden ylläpitämiseen yliopiston henkilöstöhallinnon ja rehtoraatin kanssa.

HYTin jäsenet toimivat myös aktiivisesti kampuksilla työsuojelutoimikunnissa ja muissa YT-lain mukaisissa toimielimissä.

Voimassa olevan luottamusmiessopimuksen mukaan HYT toimii yhdessä muiden JUKOLAISTEN (*JUKO ry on julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö*) luottamusmiesten kanssa. Kokemukset yhteisestä luottamusmiesjärjestelmästä ovat valtaosin myönteisiä. Luottamusmiesasioista tiedotetaan säännöllisesti HYTin kotisivuilla ja jäsenlehdessä.

HYT kehittää yliopistoyhteisön avoimuutta ja vaatii luottamusmiehille laajempaa oikeutta saada kahdesti vuodessa tiedot määräaikaisista työsuhteista. Myös palkkatietojen pitää olla pääluottamusmiesten saatavilla. Näiden tietojen tulee olla nimikekohtaisia ja sukupuolen mukaan jaoteltuja.

HYT suhtautuu paikallisen sopimisen lisäämiseen kriittisesti, ellei henkilöstön edustajien mahdollisuuksia luottamusmiestehtävien hoitoon merkittävästi paranneta nykyisestä. Näyttää siltä, että liittotason sopimuksilla saadaan aikaan tasapuolisemmat ja neutraalimmat ratkaisut.

5. Opetustehtävien laatu ja määrä

HYTin tavoitteena on, että yliopistonlehtorien ja yliopisto-opettajien opetustuntien määrää rajataan niin, että jokaisella on realistinen mahdollisuus tehdä tutkimusta. Yliopistonlehtoreita ja -opettajia ei pidä käyttää nykyiseen tapaan ”opetuskoneina”, vaan heillekin pitää varata tutkimusmahdollisuus. Se taas ei toteudu, jos työntekijältä vaaditaan työehtosopimuksen suojalausekkeessa enimmäismääräksi tarkoitettu 396 kontaktiopetustuntia vuodessa. HYT valvoo opettajien etuja niin, etteivät yliopiston heikkenevä taloustilanne ja mahdolliset rekrytointikiellot lisää yksittäisten opettajien opetustehtävien määrää. Opetuspainotteisissa tehtävissä toimiville tulee taata vähintään 30 prosentin osuus 1 624 tunnin työajasta tutkimukseen. Tutkimusajan on oltava riittävän pitkä, ja opetuksesta vapaita kausia on oltava riittävän usein, jotta jokaisella opettajalla olisi todellinen mahdollisuus tutkia.

Opettajien oikeus lomaan on turvattava, vaikka kesäopetusta laajennettaisiin nykyisestä. HYT tulee ottamaan kantaa opettajien työajan allokoointia pohtineen työryhmän raporttiin ja tulee tarvittaessa aktiivisesti puolustamaan opettajien etuja. Syksyllä 2017 aloittavat koulutusohjelmat tulevat muuttamaan merkittävästi opettajien työtä ja itsenäistä oikeutta suunnitella ja toteuttaa omaa opetustaan. HYT tulee valvomaan, ettei opettajien oikeuksia ja etuja heikennetä eikä opetuksen määrää lisätä kohtuuttomasti.

HYT vastustaa 455 vuositunnin opetusvelvollisuuden käyttämistä yliopisto-opetuksessa. Yliopiston vakinaista opettajakuntaa tulee kohdella tasa-arvoisesti, ja palkkauksen perusteiden tulee olla nimikkeittäin samat.

Työehtosopimuksen mukaan nuorempien tutkijoiden työajasta opetustehtäviin voi kohdistua maksimissaan 5 prosenttia kokonaistyöajasta eli 80 tuntia. Tähän aikaan tulee sisältyä myös opetuksen valmistelu. HYT vaatii, että tämä tulkinta kirjataan myös yliopiston asiakirjoihin ja työsuunnitelmien tekoa ohjeistetaan niin, että nuorempien tutkijoiden opetustehtäviin (valmisteluun, kontaktiopetukseen, jälkikäteistöihin yms.) ei voida osoittaa ilman lisäkorvausta enempää kuin 80 tuntia vuodessa. Tämä vahvistaisi nuorempien tutkijoiden yhdenvertaisuutta yliopistossa ja takaisi sen, että väitöskirjan tekoon on riittävästi aikaa.

Nuoremman tutkijan antaman opetuksen tulee lisäksi tukea väitöskirjan valmistumista ja liittyä siten tutkimuksen teemoihin sekä päteväittää nuorempaa tutkijaa akateemisella tutkijan- ja/tai opettajanuralla. HYT valvoo myös, ettei yliopisto kierrä työnantajavelvollisuuksiaan teettämällä apurahatutkijoilla opetusta ilman korvausta. HYTin tavoitteena on, että kaikkien nuorempien tutkijoiden kanssa tehdään kirjallinen sopimus, jossa määritellään tutkijan oikeudet ja velvollisuudet. HYT lisää tiedotusta, jotta jäsenet ovat entistä tietoisempia oikeuksistaan.

HYT on aktiivisesti mukana liiton Nuorempien tutkijoiden (NuTu)-työryhmässä ja tukee ryhmän toimintaa.

6. Yhteydenpito jäseniin

HYT:n tiedotusryhmä jatkaa aktiivista toimintaansa. Tiedotusryhmä kehittää ja tuottaa yhdistyksen jäsenlehden ja kotisivujen sisältöjä sekä ideoi uusia tapoja tiedottaa ja pitää yhteyttä jäseniin. Tiedotusryhmän jäsenet osallistuvat liiton järjestämiin koulutustilaisuuksiin.

HYT:n Facebook-sivua päivitetään säännöllisesti. Järjestösihteeri vastaa yhdessä tiedotusryhmän kanssa HYT:n näkyemisestä sosiaalisessa mediassa. HYT:n jäsenlehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Jäsenlehden sisältöä ja yleisilmeen kehittelyä jatketaan. Tiedotuksessa otetaan ruotsin- ja englanninkieliset jäsenet huomioon julkaisemalla aineistoa myös näillä kielillä.

HYT tehostaa jäsenpitoa järjestämällä jäsenistölle suunnattua toimintaa. Ohjelmassa on jäsenille järjestettäviä yliopistoedunvalvontaan liittyviä tilaisuuksia sekä virkistystilaisuuksia.

HYT ylläpitää tiede-, koulutus- ja yliopistopoliittista keskustelua mm. järjestämällä perinteisen Agora-tilaisuuden, jossa jäsenillä on mahdollisuus keskustella yliopiston johdon kanssa. Tilaisuus pyritään järjestämään säännöllisesti kerran lukuvuodessa ja mahdollisesti yhdessä Professoriliiton kanssa. HYT tiedottaa aktiivisesti jäsenilleen kaikista uudistuksista ja seuraa, miten niiden toimeenpano etenee Helsingin yliopistossa, sekä tuo näkemystään esiin yliopiston yhteistyöelimissä.

Tasa-arvon päivänä tienoilla 20.3.2017 järjestetään jo perinteeksi muodostunut tempaus. Esille nostetaan jokin tasa-arvon kannalta keskeinen epäkohta tai merkittävä parannus ja samalla jaetaan tietoa yhdistyksestä.

Muualta kuin Suomesta kotoisin oleville jäsenille tarjotaan enemmän mahdollisuuksia tulla mukaan toimintaan esimerkiksi viestimällä kokouksista ja tapahtumista myös englanniksi. Kansainvälisille jäsenille järjestetään n. kerran lukukaudessa Teatime-tilaisuuksia vuonna 2016 aloitetun mallin mukaisesti. Kansainvälisten jäsenten osallistumismahdollisuuksia parannetaan myös järjestämällä tarvittaessa tulkkausta HYT:n kokouksiin. Tieteentekijöiden liiton muiden jäsenyhdistysten kanssa järjestetään ulkomaisille tutkijoille suomalaista ammattiyhdistysliikettä ja työelämän sääntöjä käsittelevä tilaisuus (Academic self defence – know your rights) / (Tunne oikeutesi yliopistolla). Tarvittaessa kurssi voidaan järjestää sekä suomeksi että englanniksi.

Jäsenten rekrytointia tehostetaan osallistumalla aktiivisesti eri tilaisuuksiin yliopistolla ja olemalla näkyvästi paikalla yliopiston henkilöstökoulutuksen ”Tervetuloa yliopistoon” ja ”Welcome to the University” -tilaisuuksissa. Kaikissa HYT:n järjestämissä tilaisuuksissa otetaan huomioon jäsenrekrytoinnin mahdollisuus ja jaetaan yhdistyksen esitteitä ja muuta tietoa HYT:stä ja Tieteentekijöiden liitosta.

7. HYT 50 vuotta

Vuosi 2017 on HYT:n 50 -vuotisjuhlavuosi. 27.4.2017 järjestetään kaikille jäsenille avoin juhla, jossa HYT:n historiateos julkistetaan. Juhlavuonna HYT maksaa jäsentensä yliopistoliikunnan Unisportin kausikortin kokonaan. HYT pyrkii pitämään näkyvästi esillä liiton 50 tieteentekijää -kampanjaa.